

Čís. 1749.

Byla-li ve smyslu Šu 23 zák. ze dne 23. května 1919, čís. 278 sb. z. a n. sestavena společná lavice porotců pro několik trestných případů, jest porotce pod zmatečností (§ 344 čís. 4 tr. ř.) vzíti do přísahy pro každý trestný případ zvlášť (§ 313 tr. ř.); nestačí konstatování přísahy, vykonané jimi v dřívějším hlavním přeličení.

Je-li výrok porotců nejasný, poněvadž součet hlasů na hlavní otázku nesouhlasí s počtem porotců, nutno dle Šu 331 tr. ř. zavést opravovací řízení, jež nelze nahradit jiným opravovacím postupem (opravou poměru hlasů brevi manu) ani za souhlasu všechúčastněných činitelů (§ 344 čís. 9 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 10. října 1924, Zm II 217/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalované do rozsudku krajského jako porotního soudu v Olomouci ze dne 22. února 1924, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem vraždy podle Šu 134, 135 čís. 4 tr. zák., zrušil výrok porotců a na něm se zakládající rozsudek jako zmatečný a věc odkázal do nejbližšího porotního zasedání téhož soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti čís. 4, 5, 6, 9 a) Šu 344 tr. ř. S hlediska důvodu zmatku čís. 4 namítá, že postupem při vzetí porotců do přísahy byl porušen předpis Šu 313 tr. ř. Námitka jest odůvodněna. Jak patrně ze spisů této trestní věci a trestní věci proti Josefě P-ové pro zločin zavraždění dítěte, Tk X 33/24, byla pro oba trestní případy, projednáváné téhož dne u téhož porotního soudu, sestavena dle Šu 23 zákona ze dne 23. května 1919, čís. 278 sb. z. a n. společná lavice porotců. Do přísahy podle Šu 313 tr. ř. byli porotci dle příslušných záznamů v jednacích protokolech vzati pouze při hlavním přeličení v dříve projednáváné trestní věci Tk X 33/24, kdežto při hlavním přeličení proti stěžovateli předseda jen konstatoval, že porotci byli pro tento trestný případ již řádně do přísahy vzati. Tento postup přiči se předpisu Šu 313 tr. ř. způsobem, zakládajícím zmatek dle čís. 4 Šu 344 tr. ř. V §§ech 312 a 313 tr. ř. je zahájení hlavního přeličení před soudem porotním a vzetí porotců do přísahy upraveno v ten způsob, že po sestavení lavice porotců, a když byli porotcové zaujali svá místa, vyvolá se věc a předseda položí obžalovanému všeobecné otázky, předepsané v Šu 240 tr. ř., a udělí mu napomenutí, nařízené v témž paragrafu, a že na to předsevezme pod zmatečností vzetí porotců do přísahy. Z těchto předpisů je zřejmo, že přísaha porotců není součástí sestavení lavice porotců, upraveného oddílem II. devatenácté hlavy trestního řádu, nýbrž že spadá již v rámec samého hlavního přeličení, na něž se vztahují předpisy, zařaděné v oddíle III. téže hlavy trestního řádu, a že mimo to má k ní býti přikročeno nikoli bezprostředně po sestavení lavice porotců, a ihned po zahájení hlavního přeličení, nýbrž

teprve po všeobecných otázkách a po napomenutí obžalovaného podle Šu 240 tr. ř. Pro stanovení tohoto časového pořadí jednotlivých shora naznačených procesuálních úkonů měl zákonodárce zajisté závažný důvod a nepředepsal zejména bez důležité příčiny, že kladení oněch všeobecných otázek obžalovanému má vzetí porotců do přísahy předcházeti, nikoli po něm následovati. Než, ať je vnitřní důvod tohoto opatření jakýkoli, zákonný předpis sám o sobě je zcela přesný a nepřipouští úchylek. Poněvadž přísaha porotců, dodávajíc porotnímu řízení jeho význačný ráz, je jedním z nejpodstatnějších procesuálních zjevů hlavního přelíčení před soudem porotním, je nejen nemyslitelné, aby od vzetí porotců do přísahy bylo, byť za souhlasu všech účastníků činitelů, zejména stran, vůbec upuštěno, nýbrž je i nepřipustno, aby bylo z onoho období hlavního přelíčení, které pro ně stanoví zákon, posunováno dokonce v dobu, ležící mimo rámec hlavního přelíčení. Lze naopak důvodně říci, že případ, ve kterém došlo k něčemu podobnému, je na rovní případu, v němž porotci do přísahy vůbec vzati nebyli.

Úchylku od přesného předpisu Šu 313 tr. ř. nelze připustiti ani pro případy, v nichž se dle Šu 23 uvedeného zákona sestavuje společná lavice porotců pro několik trestných případů. Bylo by zcela mylným, spatřovati v tomto zákonném ustanovení jakousi modifikaci, změnu předpisu Šu 313 tr. ř. Neslušíť pouštět se zřetele, že zákon ze dne 23. května 1873, čís. 121 ř. zák., jímž upraveno je zdělávání porotních seznamů a jehož znění bylo až na ustanovení, o něž tu nejde, doslovně přejato do zákona čís. 278 sb. z. a n., nahradivšího zákon čís. 121 ř. zák., nese totéž datum jako trestní řád (zákon ze dne 23. května 1873, čís. 119 ř. zák.), takže je přímo nemyslitelné, že zákonodárce zamýšlel oním zákonem měniti něco na předpisech hlavního zákona, vydaného s ním současně. Dotyčný zákon, o němž se výslovně zmiňuje již druhý odstavec Šu 302 tr. ř., upravuje výhradně zdělávání porotních seznamů; jeho § 22 nemá tudíž jiného významu, než aby jím na doplněnou předpisu Šu 304 tr. ř., dle něhož dlužno lavici porotců sestaviti pro každý jednotlivý případ zvlášť, dovoleno bylo sestaviti společnou lavici porotců pro vyjimečné případy, v nichž má u porotního soudu dospěti téhož dne k hlavnímu přelíčení několik trestných případů. S tímto výjimečným ustanovením, jehož jediným účelem byla zřejmě úspora času porotcům, nemá nic co činiti otázka opětného vzetí porotců do přísahy při pozdějším z oněch hlavních přelíčení, pro něž společná lavice porotců byla sestavena. Lze naopak vzhledem na význam přísahy porotců pro hlavní přelíčení, docházející i v samotném trestním řádě výrazu zejména sankcí zmatečnosti na porušení předpisu Šu 313 tr. ř., zcela bezpečně za to míti, že, kdyby byl zákonodárce zamýšlel pro ony vyjimečné případy Šu 22 zákona o zdělávání porotních seznamů stanovit úchylku od Šu 313 tr. ř., byl by tak učinil výslovným zákonným předpisem. Bylo pak již shora řečeno, že ustanovení Šu 23 československého zákona čís. 278 sb. z. a n. není než reprodukcí ustanovení Šu 22 zák. čís. 121 ř. zák. z roku 1873, takže vše to, co právě dovedeno, platí i o ustanoveních, vstoupivších na místo Šu 22 zákona čís. 121 ř. zák. z roku 1873.

V projednávaném případě nebylo tudíž porušení předpisu §u 313 tr. ř. napraveno ani tím, že dle záznamu v jednacím protokole předseda, bera porotce do přísahy, prohlásil, že je bere do přísahy zároveň i pro trestný případ stěžovatelky, ani tím, že dle záznamu protokolu o hlavním přelíčení proti stěžovateli konstatoval, že porotcové pro tento trestný případ byli již řádně do přísahy vzati. Nehledíc k tomu, že téměř všichni právníci spisovatelé, kteří v otázce, o jejíž řešení jde, sdílejí vesměs právní názor shora rozvinutý (Rulff: Strafprozess, vyd. z roku 1874, str. 324, Wasser v Ger. Ztg. z roku 1875, str. 117, Bojarski tamtéž, str. 233 a 237, Mayer: Commentar zu der oest. St. P. O. III. díl, str. 75, Storch: Řízení trestní rakouské, díl II. str. 366, Lohsing. Oesterr. Strafprocessrecht, str. 154, 457 a jiní), jsou toho názoru, že opětného vzetí porotců do přísahy při pozdějším hlavním přelíčení nelze bez porušení §u 313 tr. ř. nahradit ani upomenutím jich na přísahu, vykonanou jimi v dřívějším hlavním přelíčení, nebylo v tomto případě ani tomuto minimálnímu požadavku vyhověno tím, že předseda jich dřívější vzetí do přísahy prostě konstatoval. Upomenutí na dřívější přísahu bylo by vyžadovalo více, aby byl totiž předseda aspoň v podstatném výtahu z proslovu, předepsaného §em 313 tr. ř., porotcům znovu připomenul zákonné povinnosti, které byli přísahou na se vzali, takže by odpadl jen výkon přísahy samotné porotci. V tomto případě však se dle záznamu jednacího protokolu nic podobného nestalo. Konečně lze jako okolnost, nasvědčující správnosti právního názoru tu doloženého, ještě zdůraznit, že obžalovaný má jednak vzhledem k předpisu §u 313 tr. ř., dle něhož porotce jest vzít do přísahy za hlavního přelíčení, proti němu konaného, jednak již vzhledem na slavnostní ráz a značný význam tohoto úkonu nárok, aby porotcové byli vzati do přísahy v jeho přítomnosti. V projednávaném případě nedošel ani tento nárok stěžovatelky splnění, neboť dle dotyčných výslovných záznamů jednacího protokolu byla sice stěžovatelka přítomna sestavení společné lavice porotců, byla však z porotní síně odvedena hned po té, kdy lavice porotců byla sestavena, tudíž před tím, než — a to již za hlavního přelíčení proti Josefě P-ové — přikročeno bylo k vzetí porotců do přísahy. Stanovisku, že porušením předpisu §u 313 tr. ř. stal se rozsudek zmatečným, nevadí ani předpis předposledního odstavce §u 344 tr. ř., dle něhož zmatkům, pod čís. 3 až 6 tohoto §u uvedeným, nemožno ku prospěchu obžalovaného zjednatí platnosti, když je nade vše pochybnost zřejmo, že porušení formy nemohlo na rozhodnutí míti účinku obžalovanému škodlivého. Předpis §u 313 tr. ř. náleží již sám sebou ku stěžejním ustanovením, upravujícím formality řízení před soudem porotním. Účelem jeho je, aby způsobem důrazným a slavnostním připomenuta byla porotcům vážnost a zodpovědnost soudcovského úřadu, k jehož výkonu jsou povoláni, aby jim uvedeny byly na mysl jejich povinnosti, z úřadu toho plynoucí, jak vytčeny jsou v §u 313 tr. ř. v předepsané promluvě předsedy porotního přelíčení. Sáhalo-li by porušení nebo neuvědomění si těchto povinností nesporně na sám kořen řádného konání spravedlnosti, jakéž zabezpečiti jest účelem zákonné úpravy formálního postupu při přelíčení, je zřejma důležitost a význam onoho předpisu. Z toho plyne dále, že, i když nedá se pro daný případ spolehlivě po-

souditi, zda a jaký vliv mělo zanedbání předpisu Šu 313 tr. ř. na rozhodnutí, lze tím méně pokládati za naprosto jisto, že ono formální pochybení nemělo na rozhodnutí vlivu, pro obžalovanou nepříznivého. Je tudíž splněn i onen předpoklad uplatnitelnosti zmatku dle čís. 4 Šu 344 tr. ř.

Zmateční stížnost jest však v právu, i pokud uplatňuje důvod zmatku čís. 9 Šu 344 tr. ř. Dle záznamu protokolu o hlavním přelíčení vrchní porotce, když byl přečetl první hlavní otázku, která zněla ve smyslu obžaloby na zločin vraždy prosté dle §§ů 134, 135 čís. 4 tr. zák., prohlásil za poměr hlasů »11 hlasů ano, 4 hlasy ne«. Byl předsedou porotního soudu upozorněn na číselnou nesprávnost tohoto prohlášení, vyslovil se vrchní porotce, že výrok zní správně »11 hlasů ano, 1 ne«, přeškrtl za souhlasu všech porotců, státního zástupce, obhájce a se svolením soudu číslici »4« tužkou a nahradil ji jedničkou. Když pak arch s otázkami byl odevzdán předsedovi, předsevzal též vzhledem k tomu, že všichni účastníci činitelé byli se shora naznačeným postupem srozuměni, krátkou cestou konečnou opravu. Tato oprava spočívá v tom, že za slovem »Nein« a před slovem »Stimmen« na místě, jevícím zřejmé stopy vymazání původního zápisu, vepsána je inkoustem číslice »1«. Důvod zmatku čís. 9 Šu 344 tr. ř. je zde tehdy, je-li odpověď porotců nejasná, neúplná, neb odporuje-li sama sobě, je-li tudíž výrok porotců stížen některou z těchto vad, zavazujících porotní soud k zavedení opravovacího řízení ve smyslu Šu 331 tr. ř., a řízení opravovací přes to zavedeno nebylo. Zmateční stížnost shledává odpověď i výrok porotců k první hlavní otázce, jak původně nejen vrchním porotcem ústně prohlášeny, nýbrž i v archu o otázkách písemně zaznamenány byly, vším právem nejasným ve smyslu §§ů 331, 344 čís. 9 tr. ř. Podstatnou částí obsahu výroku porotců, ba samotnou odpovědí jich, je zcela nepochybně určení a sdělení počtu hlasů, pokud se týče poměru počtu hlasů, v němž porotci zodpověděli tu kterou otázku jednak kladně, jednak záporně. Závisí od těchto číslíc rozhodnutí, zda dlužno tu kterou otázku považovati ve smyslu Šu 329 tr. ř. (ve znění Šu 3 zákona ze dne 15. května 1919, čís. 263 sb. z. a n.) za zodpovězenou kladně, ony tvoří vzhledem k ustanovení §§ů 334 a násl. tr. ř. zároveň i podklad rozsudku porotního soudu. Původní výrok porotců k první hlavní otázce zněl v ten smysl, že dvanáct porotců, kteří se účastnili hlasování, odevzdalo 15 hlasů. Je naprosto nejasno a zůstalo i po opravě číslíc vrchním porotcem nevysvětleno, jakým zřejmě nesprávným, zákonu se přičítícím postupem byl tento výsledek hlasování přiveděn. Nic nenasevňuje zejména domněnce, že šlo o mylný údaj, vlnivší se do výroku pouhým nedorozuměním ve smyslu posledního odstavce Šu 330 tr. ř. Uváží-li se však, že i pro tento případ připouští zákon novou poradu porotců (Storch ve svém »Řízení trestním rakouském« II. dílu míní dokonce, že k tomu konci je třeba nové porady porotců a nového usnesení, že se tedy porotci do své síně poradní zase odebrali m u s í), dlužno tím spíše míti za to, že, jakmile se výrok porotců objevil nejasným, bylo bezpodmínečnou povinností porotního soudu, uloženou mu předpisem Šu 331 tr. ř., zavést řízení opravovací, vynést o tom ihned nález a vrátiti porotcům otázky i odpovědi s vyzváním, by se znovu odebrali

do své poradní síně a po opětné poradě svůj výrok opravili. Zavedení tohoto zákonem výslovně předepsaného řízení porotním soudem nemohl předseda porotního soudu nahraditi o své újmě postupem, k němuž došlo v projednávaném případě. Stalo-li se tak, byl tím založen důvod zmatku čís. 9 šu 344 tr. ř. a to i tehdy, projeví-li s tím souhlas všichni účastníci činitelé. Jeť výrok porotců nejhlavnější součástí celého řízení porotního tak, že uchýliti se od dotyčných zákonných předpisů, jichž porušení (zanedbání) je dle zákona stíženo zmatečností, jest bezvýhradně zakázáno.

Čís. 1750.

Nález vydaný v objektivním řízení, není na závadu, by v subjektivním řízení proti zodpovědnému redaktorovi pro přestupek čl. III. zák. z 15. října 1868, čís. 142 ř. zák. (§ 42 zák. na ochr. republiky) nebyla znovu rozebírána otázka, zakládá-li obsah tiskopisu objektivní skutkovou podstatu trestného činu, pro který bylo objektivní řízení zavedeno.

Dle čís. 4 čl. III. tisk. nov. nastává zodpovědnost redaktorova za opomenutí povinné péče teprve okamžikem, kdy s rozšiřováním tiskopisu bylo započato. Rozšiřováním po rozumu šu 6 tisk. zák. není ještě předložení povinných výtisků k cenzuře.

Zodpovědný redaktor má povinnost bdíti nad nezávadností obsahu jím redigovaného tiskopisu a učiniti vhodná opatření, jaká dle zvláštních poměrů mezi redakcí a tiskárnou brání tomu, by do tiskopisu nebyl pojat článek, jehož obsahu nezná a neschválí. Zodpovídá i za nedbalost nevědomou. Povinné péče neopomenul jen tehdy, selhala-li jeho opatření, jinak vhodná, v daném případě pro zvláštní okolnosti, jichž nepředvídal a při řádné pozornosti předvídati nemohl.

Označení Československé republiky jako vasala Francie jest hanobením dle šu 14 čís. 5 zák. na ochr. rep.

(Rozh. ze dne 11. října 1924, Zm I 315/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem:

Rozsudkem okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. ledna 1924, jímž byl Jan E. dle šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přestupek čl. III. zákona z 15. října 1868, čís. 142 ř. zák. (§ 42 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.) a rozsudkem krajského soudu jako soudu odvolacího v Českých Budějovicích ze dne 13. února 1924, jímž bylo odvolání veřejného obžalobce z onoho rozsudku zamítnuto, porušen byl zákon v ustanovení čl. III. zákona z 15. října 1868, čís. 142 ř. zák. (§ 42 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.) a v ustanovení šu 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Důvody:

K návrhu státního zastupitelství v Českých Budějovicích bylo nálezem krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. října 1923